

Številka: 355-13/2024-2711-8

Datum: 6. 2. 2025

Na podlagi 29. člena Uredbe o pitni vodi (Uradni list RS, št. 61/23) v upravni zadevi uveljavljanja odstopanja od mejnih vrednosti parametrov pitne vode, na podlagi vloge gospodarske družbe Vodovod sistema B d.o.o., Trg zmage 5, 9000 Murska Sobota, ki jo zastopa Boštjan Zver, direktor, Ministrstvo za zdravje izdaja naslednje

DOVOLJENJE

1. Vlogi za odstopanje od mejnih vrednosti parametra metolaklor ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metoloklora v pitni vodi na oskrbovalnem območju sistem B št. 355-13/2024-2711-1 z dne 18. 7. 2024, ki jo je vložila gospodarska družba Vodovod sistema B d.o.o., Trg zmage 5, 9000 Murska Sobota, ki jo zastopa Boštjan Zver, direktor, se ugodi.
2. Dovoljenje za odstopanje od mejnih vrednosti parametra metolaklor ESA velja tri leta od dneva izdaje za predvidoma 37644 uporabnikov pitne vode na oskrbovalnem območju sistem B, kjer se dobavlja 8930 m³ pitne vode na dan.
3. Dovoljenje se izdaja zaradi spremembe statusa metabolita metoloklora ESA iz nerelevantnega v relevantnega.
4. Najvišja dopustna vrednost odstopanja parametra metolaklor ESA v pitni vodi je 0,21 µg /l.
5. Gospodarska družba Vodovod sistema B d.o.o. iz 1. točke izvaja vzorčenje in preskušanje pitne vode na parameter metolaklor ESA v okviru izvajanja notranjega nadzora. Poleg navedenega le-ta tri mesece pred potekom obdobja, za katero je bilo dovoljenje izdano, pošlje Ministrstvu za zdravje končno poročilo o doseženem izboljšanju pitne vode.
6. Načrt za odpravo neskladnosti pitne vode glede preseganja mejne vrednosti parametra metolaklor ESA ni potreben.
7. Podatek o nosilcih živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju sistema B, kjer pitna voda lahko vpliva na varnost živil v njihovi končni obliki, za izdajo dovoljenja ni relevanten.
8. V postopku niso nastali posebni stroški.

Obrazložitev:

Gospodarska družba Vodovod sistema B d.o.o., Trg zmage 5, 9000 Murska Sobota, ki jo zastopa Boštjan Zver, direktor (v nadaljnjem besedilu: vlagatelj) je pri Ministrstvu za zdravje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) 18. 7. 2024 vložila vlogo za izdajo dovoljenja za odstopanje od mejnih vrednosti parametra metolaklor ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metoloklora v pitni vodi na oskrbovalnem območju sistem B št. 355-13/2024-2711-1 (v nadaljnjem besedilu: vloga).

Vlagatelj je v vlogi, skladno s 27. členom Uredbe o pitni vodi (Uradni list RS, št. 61/23, v nadaljnjem besedilu: uredba), navedel podatke o: vodovodu in oskrbovalnem območju sistem B, na katera se vloga nanaša; dnevni količini dobavljene pitne vode; številu uporabnikov pitne vode na oskrbovalnem območju sistema B; vzrokih za neskladnost; rezultatih preskušanja parametra, ki ni skladen, in sicer za obdobje od leta 2019 do 2024; razlogih, zaradi katerih ni mogoče drugače zagotoviti oskrbe s pitno vodo; predvidenem času trajanja neskladnosti in shemi vzorčenja ter preskušanja pitne vode na oskrbovalnem območju sistem B ter časovno in finančno opredeljenem načrtu ukrepov za odpravo vzrokov neskladnosti.

Glede podatka o nosilcih živilske dejavnosti na področju oskrbovalnega območja sistem B, kjer pitna voda lahko vpliva na varnost živil v njihovi končni obliki, je vlagatelj v vlogi navedel, da s tem podatkom ne razpolaga.

Iz vloge izhaja, da je oskrbovalno območje sistem B oskrbovano s pitno vodo iz vodnih virov Fazanerija, Kroga in Črnskih mej in vključuje naselje občin Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Kuzma, Moravske Toplice, Murska Sobota, Puconci, Rogašovci in Tišina. V navedenih naseljih pitno vodo uporablja 37644 uporabnikov. Vodni viri Fazanerija, Krog in Črnske meje predstavljajo pomemben vodni vir za občine Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Kuzma, Moravske Toplice, Murska Sobota, Puconci, Rogašovci in Tišina in brez teh vodnih virov ni mogoče zagotoviti zadostnih količin pitne vode za to območje. Na oskrbovalnem območju sistem B so bile v odvzetih vzorcih na več odvzemnih mestih, v obdobju od 7. 5. 2019 do 11. 6. 2024, ugotovljene vrednosti parametra metolaklor ESA v razponu od 0,12 do 0,32 µg/l pitne vode. V obdobju enega leta pred vložitvijo vloge vlagatelja, je bila ugotovljena vrednost parametra metolaklor ESA od 0,12 do 0,21 µg/l pitne vode.

Prvi odstavek 26. člena uredbe določa pogoje za izdajo dovoljenja za odstopanje od mejnih vrednosti parametrov pitne vode iz Dela B Priloge 1 uredbe. In sicer, ministristvo izda dovoljenje, če oskrbe s pitno vodo ni mogoče vzdrževati na noben drug sprejemljiv način in če neskladnost pitne vode zaradi odstopanja od mejnih vrednosti parametrov iz Dela B Priloge 1 uredbe ne pomeni morebitne nevarnosti za zdravje ljudi. Pri tem mora biti izpolnjen vsaj eden od sledečih pogojev, to je določitev novega prispevnega območja ali določitev novega parametra onesnaženja na prispevnem območju ali nepredvidene in izjemne razmere na obstoječem prispevnem območju, ki povzročajo začasne omejene prekoračitve mejnih vrednosti parametrov.

V skladu z Delom B Priloge 1 uredbe, v katerem so navedeni kemijski parametri in njihove mejne vrednosti, je pri parametru »pesticidi« določena mejna vrednost 0.10 µg/l pitne vode. Pesticidi pomenijo organske insekticide, organske herbicide, organske fungicide, organske nematocide, organske akaricide, organske algicide, organske rodenticide, organska sredstva za zatiranje sluzi ter sorodne proizvode (med drugim regulatorje rasti) in njihove metabolite, kot so opredeljeni v 32. točki 3. člena Uredbe (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o dajanju fitofarmaceutskih sredstev v promet in razveljavitvi direktiv Sveta 79/117/EGS in 91/414/EGS (UL L št. 309 z dne 24. 11. 2009, str. 1), zadnjič spremenjene z Uredbo Komisije (EU) 2022/1438 z dne 31. avgusta 2022 o spremembi Priloge II k Uredbi (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta glede posebnih meril za odobritev aktivnih snovi, ki so mikroorganizmi (UL L št. 227 z dne 1. 9. 2022, str. 2). Metabolit pesticida se šteje za relevantnega za pitno vodo, če obstaja razlog za domnevo, da ima glede svoje ciljne pesticidne aktivnosti primerljive bistvene lastnosti kot matična snov, ali če sam ali njegovi razgradni produkti povzročajo tveganje za zdravje uporabnikov pitne vode.

Z izdajo nove verzije priporočil Nacionalnega inštituta za javno zdravje (v nadaljnjem besedilu: NIJZ) z naslovom »Opisi kemijskih parametrov, ki jih določamo v pitni vodi, Priloga I del B uredbe o pitni vodi in izbrani parametri, Verzija 4, z dne 7. 8. 2024« (v nadaljnjem besedilu: Priporočila NIJZ glede kemijskih parametrov), dostopna na: <https://nijz.si/wp-content/uploads/2024/01/Opisi-kemijskih-parametrov-ki-jih-dolocamo-v-pitni-vodi.pdf>, se je status parametra metolaklor ESA

spremenil iz nerelevantnega v relevantnega.

V skladu s prvim odstavkom 28. člena uredbe ministrstvo v postopku odločanja o izdaji dovoljenja pridobi mnenje NIJZ, iz katerega izhaja najvišja dovoljena vrednost parametra, za katerega se izdaja mnenje, ocena tveganja za zdravje ljudi, priporočila za varovanje zdravja skupin uporabnikov pitne vode, kot so nosečnice, doječe matere, dojenčki, otroci, starejši odrasli, za katere bi lahko odstopanje pomenilo posebno tveganje za zdravje, ter mnenje o ustreznosti sheme vzorčenja in preskušanja pitne vode za obdobje predvidene neskladnosti pitne vode.

Na podlagi 29. člena uredbe ministrstvo najpozneje v dveh mesecih od prejete popolne vloge izda dovoljenje za odstopanje od mejnih vrednosti parametrov iz Dela B Priloge 1 te uredbe. Dovoljenje se izda za največ tri leta. Tri mesece pred potekom obdobja, za katero je bilo dovoljenje izdano, upravljavec vodovoda pošlje ministrstvu končno poročilo o doseženem izboljšanju pitne vode.

Ministrstvo je po pregledu vloge ugotovilo, da je le-ta popolna in da vlagatelj uveljavlja odstopanje od mejne vrednosti parametra metolaklor ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metolaklora v pitni vodi, ki v skladu z uredbo oziroma njeno Prilogo 1 znaša do 0.10 µg/l pitne vode. Dalje je ministrstvo ugotovilo, da gre v primeru vlagatelja, v skladu s prvim odstavkom 26. člena uredbe, za določitev novega parametra onesnaženja pitne vode na prispevnem območju, to je metolaklora ESA kot relevantnega metabolita pesticida S-metolaklora.

Ministrstvo je 23. 7. 2024 z dopisom št. 355-13/2024-2711-2, skladno z 28. členom uredbe, zaprosilo NIJZ za izdajo mnenja, ki ga je prejelo 7. 8. 2024. V mnenju NIJZ št. 355-13/2024-2711-3 z dne 7. 8. 2024 (št. dokumenta NIJZ: 355-62/2024-2 (541) z dne 5. 8. 2024), z naslovom »Mnenje po 28. členu Uredbe o pitni vodi metabolit metolaklor ESA_ oskrbovalno območje SISTEM B« (v nadaljnjem besedilu: mnenje NIJZ z dne 5. 8. 2024), so navedeni vsi podatki, kot jih določa 28. člen uredbe, in sicer:

1. Najvišja dovoljena vrednost parametra metolaklor ESA, za katerega se izdaja mnenje, naj ne presega vrednosti, uporabljene v oceni tveganja, ki je priloga navedenega mnenja NIJZ.

2. Ocena tveganja za zdravje ljudi je razvidna iz sledeče tabele:

ODRASLI

Analizirana substanca	Analizirana vsebnost - maksimalna vrednost (µg/l)	Količina dnevno zaužite pitne vode (l)	Telesna teža (kg)	Izpostavljenost (µg/kg/dan)	TDI* (µg/kg/dan)	% TDI	Dovoljen % TDI za pitno vodo	Zaključek**	Potrebnost ukrepov
Metolaklor ESA	0,21	2	60	0,007	30	0,023	10	Tveganje je sprejemljivo.	Ukrepi zniževanja vsebnosti substanc, ki presegajo mejne vrednosti določene s Uredbo o pitni vodi, SO POTREBNI zaradi doseganja skladnosti s Uredbo o pitni vodi. Uredba o pitni vodi določa mejno vrednost 0,1 µg/l za posamezne pesticide in njihove metabolite, ki štejejo za relevantne.

OTROCI

Analizirana substanca	Analizirana vsebnost - maksimalna vrednost (µg/l)	Količina dnevno zaužite pitne vode (l)	Telesna teža (kg)	Izpostavljenost (µg/kg/dan)	TDI* (µg/kg/dan)	% TDI	Dovoljen % TDI za pitno vodo	Zaključek**	Potrebnost ukrepov
Metolaklor ESA	0,21	1	10	0,021	30	0,07	10	Tveganje je sprejemljivo.	Ukrepi zniževanja vsebnosti substanc, ki presegajo mejne vrednosti določene s Uredbo o pitni vodi, SO POTREBNI zaradi doseganja skladnosti s Uredbo o pitni vodi. Uredba o pitni vodi določa mejno vrednost 0,1 µg/l za posamezne pesticide in njihove metabolite, ki štejejo za relevantne.

DOJENČKI

Analizirana substanca	Analizirana vsebnost - maksimalna vrednost (µg/l)	Količina dnevno zaužite pitne vode (l)	Telesna teža (kg)	Izpostavljenost (µg/kg/dan)	TDI* (µg/kg/dan)	% TDI	Dovoljen % TDI za pitno vodo	Zaključek**	Potrebnost ukrepov
Metolaklor ESA	0,21	0,75	5	0,032	30	0,11	10	Tveganje je sprejemljivo.	Ukrepi zniževanja vsebnosti substanc, ki presegajo mejne vrednosti določene s Uredbo o pitni vodi. SO POTREBNI zaradi doseganja skladnosti s Uredbo o pitni vodi. Uredba o pitni vodi določa mejno vrednost 0,1 µg/l za posamezne pesticide in njihove metabolite, ki štejejo za relevantne.

* TDI = 30 µg/kg/dan se nanaša na aktivno substanco S-metolaklor. Vir: Peer review of the pesticide risk assessment of the active substance S-metolachlor excluding the assessment of the endocrine disrupting properties, EFSA Journal 2023;21(2):7852.

** Zaključek se nanaša na predpostavko, da bi se vrednosti kot so bile analizirane v vodi dejansko pojavile v pitni vodi na pipi uporabnika.

3. Glede priporočil za varovanje zdravja skupin uporabnikov pitne vode, kot so nosečnice, doječe matere, dojenčki, otroci, starejši odrasli, za katere bi lahko odstopanje pomenilo posebno tveganje za zdravje, iz mnenja NIJZ z dne 5. 8. 2024 izhaja, da se glede na opravljeno oceno tveganja na podlagi maksimalnih izmerjenih koncentracij metabolita metolaklor ESA v pitni vodi na oskrbovalnem območju sistema B v obdobju enega leta in glede na do sedaj znane in dostopne toksikološke podatke o vplivu metolaklora in njegovih metabolitov na zdravje ljudi, ocenjuje, da izmerjene koncentracije metolaklora ESA ne predstavljajo nesprejemljivega tveganja za zdravje ljudi, vključno z malimi otroki in dojenčki, saj vnos ob upoštevanju najvišjih izmerjenih koncentracij in izračunu vnosa metolaklora ESA preko pitne vode, v skladu z metodologijo Svetovne zdravstvene organizacije, ne preseže 10 % TDI za osnovno spojino. Posebna priporočila za varovanje zdravja ljudi niso potrebna.

4. Glede ustreznosti sheme vzorčenja in preskušanja pitne vode za obdobje predvidene neskladnosti pitne vode NIJZ v mnenju z dne 5. 8. 2024 ocenjuje, da je shema vzorčenja in preskušanja pitne vode, kot jo predlaga upravljavec, pretirana. Glede na prepoved uporabe S-metolaklora s 27. 7. 2024 in glede na lastnosti metabolitov, zlasti na dolgo razpolovno dobo v podzemni vodi, ni realno pričakovati bistvenih sprememb koncentracij metolaklora ESA v obdobju posameznega meseca. Priporoča se vzorčenje in preskušanje pitne vode pred in neposredno po setvi koruze in drugih poljščin (april, maj, junij) ter po koncu kmetijske sezone (oktober). Za namene varovanja zdravja ljudi se priporoča mesta vzorčenja na virih pitne vode in na pipi uporabnika, ki jih določi upravljavec na način, da so pokriti vsi viri pitne vode na oskrbovalnem območju. V odvzetih vzorcih se priporoča sočasno preskušanje pitne vode na prisotnost pesticidov, katerih uporaba bi se zaradi sorodnega načina delovanja ali uporabe ter zaradi prepovedi uporabe S-metolaklora lahko povečala (npr.: dimetenamid, petoksamid, terbutilazid, dikamba, mezotion, prosulfuron, nikosulfuron, tritosulfuron, bentazon in drugi). Predlaga se, da upravljavec pred izdajo dovoljenja pošlje natančno predlagano shemo vzorčenja pitne vode z navedenimi predvidenimi datumi vzorčenja, odvzemnimi mesti, parametri preskušanja in navedenimi finančnimi viri (notranji nadzor, monitoring pitne vode).

Ministrstvo je 12. 8. 2024, v skladu z načelom zaslišanja strank iz 9. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb; v nadaljnjem besedilu: ZUP), vlagatelju poslalo dopis št. 355-13/2024-2711-4, kateremu je bilo priloženo mnenje NIJZ z dne 5. 8. 2024 in ki mu je bilo vročeno 12. 8. 2024, kot izhaja iz prispelle vročilnice, ter ga pozvalo, da se v roku 10 dni izjavi o predloženem mnenju. Pred izdajo dovoljenja je tako vlagatelj imel možnost, da se izjavi o vseh dejstvih in okoliščinah, ki so pomembni za odločitev in navede nasprotno argumente ter s tem učinkovito zavaruje svoje pravice na način, kot to določa 146. člen ZUP.

Vlagatelj je 20. 8. 2024 ministrstvu posredoval izjavo št. 355-13/2024-2711-5 v zvezi z mnenjem NIJZ z dne 5. 8. 2024 (v nadaljnjem besedilu: izjava o mnenju NIJZ), v kateri je med drugim navedel, naslednje:

1. Najvišja dovoljena vrednost parametra metolaklor ESA, ki je navedena v oceni tveganja, ne more biti različna za vsako oskrbovalno območje ali upravljavca vodovoda in bi morala biti poenotena za celotno območje Republike Slovenije.
2. Najvišja dovoljena vrednost parametrov metabolitov S-metolaklora, ki je navedena v oceni tveganja (metolaklor ESA 0,21 µg/l, metolaklor OXA ni vrednosti), ni skladna z najvišjo dovoljeno vrednostjo iz Priporočil NIJZ glede kemijskih parametrov.
3. Na podlagi določil Zakona o vodah je naloga spremljanja stanja podzemne vode (program ukrepov, ukrepi varstva voda in ukrepi, ki zagotavljajo ustrezno kakovost pitne vode) naloga države. Predlog sheme vzorčenja tako predstavlja predlog programa ukrepov varstva voda države. Do enakih ugotovitev je prišlo tudi Računsko sodišče v revizijskem poročilu »Učinkovitost dolgoročnega ohranjanja virov pitne vode« št. 320-7/2017/30, 2019. Temu pritrjuje tudi NIJZ v Priporočilih NIJZ glede kemijskih parametrov.
4. Sam predlog sheme vzorčenja in parametrov je potrebno zastaviti za najmanj tri leta in dopolniti (na enak način in z enako pogostostjo) z monitoringom tal na kmetijskih zemljiščih na vodovarstvenih območjih, od koder izvira glavni vzrok spiranja in ponikanja aktivne snovi in razpadnih produktov (metolaklor ESA in metolaklor OXA) v površinske in podzemne vode in na kar upravljavci nimamo nobenega vpliva. Rezultati monitoringa bodo pokazali stanje in trende prisotnosti metabolitov S-metolaklora v zemljini po 27. 8. 2024 (datum prepovedi uporabe S-metolaklora na kmetijskih površinah).
5. Glede na najvišjo dovoljeno vrednost parametrov metolaklor ESA in OXA je potrebno uskladiti tudi najvišjo sprejemljivo vrednost »pesticidi - vsota«, saj bo le-ta presegala 0,1 µg/l.
6. Ministrstvo vlagatelj naproša, da se na to temo izvede usklajevanje med vsemi deležniki (tudi Ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin), ki do sedaj v reševanje te problematike niso bili vključeni.

V zvezi z vlagateljevimi navedbami in izjavi o mnenju NIJZ, je ministrstvo 17. 9. 2024 naslovilo dopis št. 900-178/2024-2711-11 na Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (v nadaljnjem besedilu: UVHVVR), kot organ v sestavi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, pristojen za opravljanje nalog ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije fitofarmaceutskih sredstev (ki so ena od vrst pesticidov) ter za opravljanje upravnih in strokovnih nalog in nalog uradnega nadzora prometa in uporabe fitofarmaceutskih sredstev. V dopisu je ministrstvo zaprosilo UVHVVR za posredovanje podatkov oziroma za celovit pregled glede uporabe S-metolaklora v Sloveniji. Poleg tega je zaprosilo za odgovore na naslednji vprašanji: »Kakšne ukrepe bi lahko izvajali v okviru Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, da bi zagotavljali čim hitrejšo znižanje koncentracij metabolitov S-metolaklora v pitni vodi? Kakšno shemo vzorčenja zemljine in virov pitne vode bi predlagali na nivoju Slovenije oziroma posameznega sistema za oskrbo s pitno vodo, da bi imeli učinkovito sledenje koncentracijam metabolitov S-metolaklora v pitni vodi (da bi na stroškovno vzdržen način dokazovali znižanje koncentracij metabolitov S-metolaklora v pitni vodi)?«.

Ministrstvo je 18. 9. 2024 prejelo odgovor UVHVVR št. U34330-13/2023/42, naslovljen z »Upravljanje tveganja zaradi prisotnosti metabolitov S-metolaklora v pitni vodi« (v nadaljnjem besedilu: odgovor UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024), iz katerega izhaja, da se na podlagi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2024/20 z dne 12. decembra 2023 o neobnovitvi odobritve aktivne snovi S-metolaklor v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ter o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 540/2011 (UL L št. 2024/20 z dne 3. 1. 2024) odobritev aktivne snovi S-metolaklor na ravni Evropske skupnosti ne obnovi. Dovoljenja za prodajo fitofarmaceutskih sredstev na osnovi

aktivne snovi S-metolaklor so v Republiki Sloveniji z 31. 7. 2023 potekla. Uporaba zalog pri uporabnikih je bila dovoljena do 23. 7. 2024. V letu 2024 je bilo uporabljenih do 30% količin iz preteklih let, kar pomeni občutno zmanjšanje uporabe S-metolaklora. Od 23. 7. 2024 naprej uporaba S-metolaklora ni dovoljena niti v Republiki Sloveniji niti v Evropski skupnosti. Glede na lastnosti S-metolaklora in njegovih metabolitov ter ob upoštevanju dejstva, da je bila v letu 2024 uporabljena bistveno manjša količina navedene snovi glede na pretekla leta, se predvideva hitro zmanjševanje vsebnosti metabolitov v podzemni vodi in posledično v pitni vodi. Vsebnost metabolitov S-metolaklora naj bi se zmanjšala pod mejo 0,1 µg/l v dveh do treh letih od zadnje uporabe. Seveda je to v odvisnosti od izhodiščne vrednosti na posameznem območju, globine črpanja pitne vode itd.

UVHVVR razpolaga s podatki o monitoringu podzemne vode, ki ga izvaja Agencija Republike Slovenije za okolje. V letu 2024 (tj. do priprave odgovora UVHVVR št. U34330-13/2023/4 z dne 18. 9. 2024; opomba uradne osebe, ki je vodila upravni postopek) je bila od 136 vzorcev podzemne vode presežena vrednost metabolita OXA ugotovljena v treh primerih, pri metabolitu metolaklor ESA pa v 20 primerih, pri čemer je bila vrednost metabolita ESA nad koncentracijo 1 µg/l samo na dveh lokacijah monitoringa podzemne vode.

V odgovoru UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024 UVHVVR predlaga, da se spremlja spreminjanje koncentracij metabolitov S-metolaklora v pitni vodi (koncentracija bo glede na prenehanje uporabe začela upadati) ter vzorčenje pitne vode dvakrat na leto, v razmaku šestih mesecev. V tem časovnem obdobju bi se moral pokazati trend upadanja koncentracije. Spremljanje metabolitov S-metolaklora v tleh, kot posledica rabe v kmetijstvu, z vidika prepovedi uporabe ni smiselna, saj so bili pripravki na osnovi S-metolaklora prepovedani za uporabo na najožjih vodovarstvenih območjih. Poleg tega metaboliti S-metolaklora nimajo tendence za vezavo na talni profil, zato je verjetnost njune pristnosti v tleh izjemno majhna.

V zvezi z vlagateljevimi navedbami v izjavi o mnenju NIJZ, v točkah 1. in 2., da najvišja dovoljena vrednost parametra metolaklor ESA, ki je navedena v oceni tveganja (tj. Prilogi 1 k mnenju NIJZ z dne 5. 8. 2024), ne more biti različna za vsako oskrbovalno območje ali upravljavca vodovoda in bi morala biti poenotena za celotno območje Republike Slovenije ter da najvišja dovoljena vrednost parametrov metabolitov S-metolaklora, ki je navedena v oceni tveganja (metolaklor ESA 0,21 µg/l, metolaklor OXA ni vrednosti), ni skladna z najvišjo dovoljeno vrednostjo iz Priporočil NIJZ glede kemijskih parametrov, ministrstvo sledi mnenju NIJZ z dne 5. 8. 2024. Poleg tega ministrstvo ugotavlja, da iz Priporočil NIJZ glede kemijskih parametrov (na straneh 27 – 30), izhaja, da glede na opravljeno oceno tveganja na podlagi izmerjenih koncentracij metabolitov ESA in OXA v okviru monitoringa pitne vode ministrstva in notranjega nadzora upravljavcev v letu 2023 NIJZ ocenjuje, da preseganje mejne vrednosti 0,1 µg/l za metabolita OXA in ESA v pitni vodi na pipi uporabnika kot ga zaznavamo v Republiki Sloveniji, ne predstavlja nesprejemljivega tveganja za zdravje ljudi, vključno z malimi otroki in dojenčki, saj vnos, ob upoštevanju najvišjih izmerjenih koncentracij na pipi uporabnika in izračunu vnosa metabolitov ESA in OXA preko pitne vode, v skladu s metodologijo Svetovne zdravstvene organizacije, ne preseže 10 % TDI za S-metolaklor. Glede na nedavno spremembo statusa relevantnosti metabolitov zaradi nove razvrstitve S-metolaklora kot rakotvornega kategorije 2 in potek razgradnje metabolitov S-metolaklora v podzemni vodi ter opravljeno oceno tveganja NIJZ ocenjuje, da je lahko začasno (to je do pridobitve dovoljenja za odstopanje skladno z določili Uredbe) sprejemljiva preskrba s pitno vodo z vsebnostjo metabolitov OXA in ESA nad 0,1 µg/l, pri čemer izmerjene vrednosti na pipi uporabnika ne smejo preseči najvišje vrednosti, uporabljene v oceni tveganja za posamezno oskrbovalno območje. Svetovna zdravstvena organizacija sicer kot sprejemljivo mejno vrednost za S-metolaklor v pitni vodi določa 10 µg/l, vendar pa rezultati monitoringa pitne vode ministrstva

in notranjega nadzora pitne vode v letu 2023 kažejo, da je ob upoštevanju dobre kmetijske prakse mogoče dosegati nižje vrednosti metabolitov OXA in ESA v pitni vodi na pipi uporabnika. S tem hkrati zagotavljamo večjo zaščito uporabnikov pitne vode kot ob upoštevanju sprejemljive mejne vrednosti Svetovne zdravstvene organizacije.

Skladno s prvim odstavkom 29. člena uredbe, ki določa, da se dovoljenje izda za največ tri leta, ter v povezavi z odgovorom UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaktora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024, iz katerega izhaja, da naj bi se vsebnost metabolitov S-metolaktora zmanjšala pod mejo 0,1 µg/l v dveh do treh letih od zadnje uporabe, predmetno dovoljenje velja tri leta od dneva izdaje, in sicer za predvidoma 37644 uporabnikov pitne vode na oskrbovalnem območju sistem B, kjer se dobavlja 8930 m³ pitne vode na dan.

V zvezi z vlagateljevimi navedbami v izjavi o mnenju NIJZ glede sheme vzorčenja pitne vode, kot izhaja iz točke 4. ter v skladu s 5. točko izreka tega dovoljenja glede vzorčenja in preskušanja pitne vode na parameter metolaktor ESA v okviru izvajanja notranjega nadzora, ministrstvo pojasnjuje, da je pri določitvi sheme vzorčenja za obdobje veljavnosti dovoljenja upoštevalo:

- obstoječe letne programe monitoringa pitne vode, ki jih, na podlagi ocene tveganja za Republiko Slovenijo, zagotavlja ministrstvo,
- zahteve za izvajanje notranjega nadzora upravljalcev vodovodov, v skladu z zahtevami iz 10. člena Pravilnika o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06, 25/09, 74/15, 51/17 in 61/23) in
- programe monitoringa podzemnih voda, ki jih v okviru svojih rednih nalog izvaja Agencija Republike Slovenije za okolje.

Letni program monitoringa pitne vode vključuje povprečno 40 - 50 preskušanj na pesticide, vključno s metolaktrom ESA. V obdobju veljavnosti dovoljenja se izvede preskušanje pitne vode na vsebnost metolaktor ESA na oskrbovalnem območju sistema B, za katero velja dovoljenje. Vlagatelj mora izvajati notranji nadzor pitne vode, v okviru katerega vključi tudi vzorčenje in preskušanje pitne vode na vsebnost metolaktora ESA.

Dovoljenje se izdaja zaradi spremembe statusa metabolita metolaktora ESA iz nerelevantnega v relevantnega, kot je določeno v 3. točki izreka dovoljenja. Sprememba statusa metabolita metolaktora ESA izhaja iz Priporočil NIJZ glede kemijskih parametrov. In sicer sta v uredbi metolaktor ESA in S-metolaktor uvrščena v Prilogo I, del B, kjer je določena mejna vrednost v pitni vodi 0,10 µg/l, ki velja tako za aktivno snov (S-metolaktor) kot za relevantne metabolite. Pri tej mejni vrednosti je upoštevan previdnostni princip, ki izhaja iz predpostavke, da naj snovi iz skupine pesticidov v pitni vodi ne bi bilo. Relevantnost metabolitov aktivnih snovi fitofarmaceutskih sredstev (pesticidov) v podzemni vodi se ocenjuje upoštevajoč določila Smernic za določanje relevantnosti metabolitov v podzemni vodi (tj. Guidance document on the assessment of the relevance of metabolites in groundwater of substances regulated under regulation (EC) No 1107/2009, SANCO/221/2000 – rev.11, 21 October 2021). Obravnavati je treba metabolite, za katere se oceni, da bodo v podtalnici preseglji mejno koncentracijo 0,10 µg/l. Za vsak metabolit je treba določiti, ali deluje pesticidno, genotoksično in kakšne so njegove druge toksikološke lastnosti. Nadalje se presoja toksikološko relevantnost metabolita glede na aktivno snov, iz katere nastaja. Za metabolit, ki nastaja iz aktivne snovi, ki je po kriterijih Uredbe 1272/2008¹ (Uredba CLP) razvrščena kot rakotvorna kategorije 2, se predpostavi, da tudi deluje rakotvorno, razen če prepričljivi dokazi kažejo drugače. Zaradi razvrstitve S-metolaktora kot rakotvornega 2. skupine so vsi njegovi metaboliti, tudi metolaktor ESA, toksikološko relevantni.

¹ Uredba (ES) št. 1272/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o razvrščanju, označevanju in pakiranju snovi ter zmesi, o spremembi in razveljavitvi direktiv 67/548/EGS in 1999/45/ES ter spremembi Uredbe (ES) št. 1907/2006 (UL L št. 353 z dne 31. 12. 2008, str. 1, s spremembami)

V skladu s 4. točko izreka je najvišja dopustna vrednost odstopanja parametra metolaklor ESA v pitni vodi 0,21 µg/l. Pri določitvi najvišje dopustne vrednosti odstopanja parametra metolaklor ESA je ministrstvo sledilo mnenju NIJZ z dne 5. 8. 2024. V Prilogi 1 mnenja, to je Oceni tveganja za zdravje ljudi, je določeno, da je najvišja dovoljena vrednost parametra metolaklor ESA v pitni vodi na oskrbovalnem območju sistem B 0,21 µg/l, in sicer za odrasle, otroke in dojenčke.

V zvezi z navedbami vlagatelja v vlogi, da je nujen ukrep za odpravo neskladnosti pitne vode takojšnja prepoved uporabe S-metolaklora in takojšnje izvajanje nadzora nad ustrezno uporabo fitofarmaceutskih sredstev ter v zvezi s 6. točko izreka dovoljenja, da načrt za odpravo neskladnosti pitne vode glede preseganja mejne vrednosti parametra metolaklor ESA ni potreben, ministrstvo pojasnjuje, kot sledi. Odločitev glede načrta za odpravo neskladnosti temelji na mnenju NIJZ z dne 5. 8. 2024 ter na odgovoru UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024. Iz mnenja NIJZ z dne 5. 8. 2024 izhaja, da izmerjena vrednosti parametra metolaklor ESA ne predstavlja nespremenljivega tveganja za zdravje ljudi. Uporaba S-metolaklora je v skladu z Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2024/20 z dne 12. decembra 2023 o neobnovitvi odobritve aktivne snovi S-metolaklor v skladu z Uredbo (ES) št. 1107/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ter o spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 540/2011 (UL L št. 2024/20 z dne 3. 1. 2024) v Republiki Sloveniji prepovedana od 23. 7. 2024. UVHVVR predvideva, da se bo glede na lastnosti S-metolaklora in njegovih metabolitov ter ob upoštevanju dejstva, da je bila v letu 2024 uporabljena bistveno manjša količina pesticida S-metolaklor glede na pretekla leta, vsebnost njegovega metabolita metolaklora ESA v podzemni vodi in posledično tudi v pitni vodi hitro zmanjševala. Po izračunih UVHVVR naj bi se vsebnost metolaklor ESA zmanjšala pod mejo 0,1 µg/l v dveh do treh letih od zadnje uporabe. Zato na podlagi navedenega in v skladu s prvim odstavkom 29. člena uredbe vlagatelj tri mesece pred potekom obdobja, za katero je bilo izdano dovoljenje, pošlje ministrstvu končno poročilo o doseženem izboljšanju pitne vode, ne da bi bilo pri tem potrebno izdelati načrt za odpravo neskladnosti pitne vode glede preseganja mejne vrednosti parametra metolaklor ESA.

Podatek o nosilcih živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju sistem B, kjer pitna voda lahko vpliva na varnost živil v njihovi končni obliki, za izdajo dovoljenja ni relevanten, saj, skladno z mnenjem NIJZ z dne 5. 8. 2024, izmerjene in pričakovane koncentracije metolaklora ESA v pitni vodi ne predstavljajo nesprejemljivega tveganja za zdravje ljudi, vključno z malimi otroki in dojenčki. To pomeni, da posebna priporočila o varovanju zdravja ljudi niso potrebna in da nosilci živilske dejavnosti na oskrbovalnem območju sistema B, v obdobju veljavnosti dovoljenja, lahko uporabljajo pitno vodo brez omejitev.

Ministrstvo je skladno s prvim odstavkom 138. člena ZUP pred izdajo dovoljenja ugotovilo vsa, za odločitev pomembna dejstva in okoliščine, ter vlagatelju omogočilo, da uveljavi in zavaruje svoje pravice in pravne koristi. Pri svoji odločitvi se je, skladno s prvim odstavkom 28. člena Uredbe, oprlo na mnenje NIJZ z dne 5. 8. 2024, prav tako je pri odločitvi upoštevalo Priporočila NIJZ glede kemijskih parametrov in odgovor UVHVVR v zvezi s prisotnostjo metabolitov S-metolaklora v pitni vodi z dne 18. 9. 2024. Na podlagi navedenega je ministrstvo odločilo, kot izhaja iz izreka dovoljenja.

Skladno s prvim odstavkom 118. člena ZUP organ v odločbi odloči o stroških postopka, kdo trpi stroške postopka, koliko znašajo ter komu in v katerem roku jih je treba plačati. V tem postopku posebni stroški postopka niso nastali.

POUK O PRAVNEM SREDSTVU

Zoper to dovoljenje ni dovoljena pritožba, pač pa se lahko sproži upravni spor. Tožbo se vloži v 30 dneh od vročitve tega dovoljenja pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Zunanjem oddelku v Mariboru, Ulica škofa Maksimilijana Držečnika 6, 2000 Maribor. Tožba se lahko vloži pisno ali da ustno na zapisnik neposredno pri tem sodišču, lahko pa se pošlje po pošti. Če se tožba pošlje priporočeno po pošti, se za dan izročitve sodišču šteje dan oddaje na pošto. Tožba z morebitnimi prilogami se vloži v najmanj dveh izvodih. Tožbi je treba priložiti tudi to odločbo v izvirniku ali prepisu.

po pooblastilu ministrice:
Martin Kavka
sekretar

DOKUMENT JE ELEKTRONSKO PODPISAN!
Podpisnik: Martin Kavka
Izdajatelj certifikata: SI-PASS-CA
Številka certifikata: 00AE736C080000000057
Potek veljavnosti: 14. 02. 2029
Čas podpisa: 06. 02. 2025 12:14
Št. dokumenta: 355-13/2024-2711-8

Vročiti:

- Vodovod sistema B d.o.o., Trg zmage 5, 9000 Murska Sobota – osebno po ZUP

Stranka lahko zahteva od organa, da ji pošlje kopijo dokumenta v fizični obliki s potrdilom o skladnosti z izvirnikom ali da ji pošlje izvirnik dokumenta na elektronski naslov. Zahteva se vloži neposredno pri organu, pošlje po pošti ali po elektronski poti. Morebitno uveljavljanje zahteve po potrditvi skladnosti fizične kopije z izvirnikom ali naknadnem posredovanju izvirnika dokumenta na elektronski naslov, ne vpliva na pravni položaj oziroma teka roka, ki je začel teči z vročitvijo kopije.

